

Práce Davida Straňáka je zaměřena na průběh první etapy kolektivizace v okrese Valašské Klobouky na východní Moravě. Do výzkumu zahrnul vedle kolektivizace problematiku represí vůči vesnickým boháčům, především po roce 1951, a problematiku vlivu římskokatolické církve na dění v oblasti. Práce vychází vedle studia odborné literatury z výzkumu archivních pramenů; opírá se o archivní fondy uložené v SOkA Zlín-Klečůvka, a sice ONV Valašské Klobouky a OV KSČ Valašské Klobouky. Z fondu Farní úřad Valašské Klobouky a fondů několika MNV na okrese použil pamětní knihy či kroniky, částečně byla využita i regionální periodika a dobový tisk. Kriticky lze poukázat snad jen na skutečnost, že autor nevyužil možnosti seznámit se s některými diplomovými pracemi, připravenými v semináři vedoucího práce ke stejné tematice.

Předložená bakalářská práce obsahuje úvod, pět kapitol a závěr. Je doplněna seznamem zkratk (zařazeným před text práce), seznamem pramenů a literatury a několika přílohami v podobě dobových letáků, kreseb, novinových článků a map, k nimž náleží i jejich seznam.

V úvodu práce je vymezen její obsah, rozebrány prameny a literatura, v rozsahu odpovídajícímu úrovni výzkumu a požadavkům na bakalářskou práci. V první kapitole autor pojednal otázku kolektivizace a družstevnictví a načrtl základní vývoj poválečného zemědělství určovaný postavením a vlivem komunistické strany, z čehož vyplynul také zásadní obrat v létě 1948 znamenající přechod k masovému združstevňování. Druhá kapitola podává přehled o správním vývoji valašskoklobouckého okresu a jeho hospodářské a politické charakteristice.

Třetí kapitola se věnuje vývoji procesu kolektivizace na Valašskokloboucku a je jako jediná je vnitřně členěna. Autor nejprve přibližuje politiku kolektivizace, poté se zabývá velikostí zemědělských závodů na okrese a dále analyzuje postup združstevňování v jednotlivých vesnicích, vztah rolníků k němu, jejich rozdílné postoje a míru ochoty se zapojit; objevuje, že ani rolníci komunisté nechtěli JZD zakládat. Uváděny jsou počty zakládaných družstev a družstevníků, v nichž však okres dosahoval v rámci kraje nejhoršího umístění. V další podkapitole je soustředěna pozornost na přechod JZD k III. typu a cíl zakládat velkochovy v živočišné výrobě, přičemž se ukazovala jako problém hospodářská slabost družstev, nedostatek financí a neochota rolníků přistoupit na společné hospodaření. Důležitou podmínkou se stávalo vlastnictví mechanizačních prostředků, nezbytných pro přechod na velkovýrobní hospodaření. Jejich výkup stejně jako záměr dokázat, že společné žně jsou efektivnější, než individuální malovýroba, však nepřinášely prokazatelné úspěchy. Ve snaze docílit zásadní změny se přistupovalo k nátlaku, např. v podobě povinných dodávek předepisovaných nejenom velkým rolníkům, ale drobným kovorolníkům, což však poměry ještě zhoršovalo. Poslední subkapitola se proto zabývá krizí kolektivizace. Jestliže v Gottwaldovském kraji docházelo k výraznému úbytku družstevníků, na okrese Valašské Klobouky to byla zhruba třetina členů, která podala odhlášky z JZD ve třetině družstev, což ale neznamenal, jak ukázala analýza, automaticky lepší výsledky ve výrobě u těch, která pokles nezaznamenala.

Vnitřní struktura kapitoly má složitější členění, její stavba však nemá zcela logický ráz, i když z obsahového hlediska nelze nic namítat. Závěr celé kapitoly pak působí poněkud neukončeně.

Čtvrtá kapitola se zabývá bojem s venkovským boháčem v podmínkách okresu. Autor v ní rozebírá – s využitím údajů z výzkumu – různé aspekty kulacké otázky. Podstatné je jeho zjištění, že valašský venkov se s kampaní neztotožňoval, i když veřejné projevy odporu nebyly zaznamenány. Celková chudoba kraje a malý počet větších selských hospodaření nevedly k masovému vystěhovávání venkovských boháčů. V celém Gottwaldovském kraji se jednalo o cca 12 rodin, v rámci valašskoklobouckého okresu zřejmě k přesídlení rodin za hranice kraje ani nedošlo. Proti ostřejšímu postupu vůči sedlákům byli tamní zemědělci jako celek včetně rolníků-komunistů. Počet postižených se týkal jednotlivců. Přesto však část zemědělců (včetně živnostníků) byla do skupiny venkovských boháčů zařazena a v některých vesnicích byl na ně vyvíjen poměrně značný nátlak. Ze čtyř časově řazených seznamů (od jara 1952 do jara 1953),

je však patrné, že počet dehonestovaných boháčů klesal, také v důsledku jejich častých odvolání. Přesto u označených „kulaků“ docházelo k různým formám administrativního nátlaku a k ekonomickému postihu.

V poslední páté kapitole se autor zaměřil na význam římskokatolického náboženství a jeho vliv na okrese a také na proces kolektivizace. Po základním načrtnutí situace v poměru státu a římskokatolické církve po roce 1948 nastínil poměry ve vztahu obyvatel Valašskokloboucka k náboženskému vyznání, charakteristické vysokým počtem věřících, popsán výrazný vliv některých farářů na věřící a jejich postoj k prosazované kolektivizaci. Dále autor připomíná mocenskopolitický tlak na kněze a represe některých z nich, všímá si i skutečnosti, že řada straníků byla věřícími a bránila se přistoupit na některé požadavky, např. nepřihlašovat děti na výuku náboženství. Oceňuji, že se D. Straňákovi podařilo stručně vystihnout vzájemné závislosti mezi zápasem o věřící, kdy komunisté porušovali původní sliby o náboženské svobodě, a o kolektivizaci. Přinesl tak do poznání zajímavá fakta, s kterými by bylo možné dále pracovat.

Závěr práce shrnuje s nadhledem proces první fáze kolektivizace na chudé jižní části Valašska, její podobu a nevelké výsledky, a současně je uvádí do širších souvislostí ekonomických, politických i duchovních (silná míra religiozity mezi obyvatelstvem).

Stylistickou úroveň práce považuji za zdařilou. Autor se vyjadřuje přehledně a srozumitelně. Také gramatická stránka textu je v zásadě prosta zásadních chyb, a proto se k ní dále nevyjadřuji.

Předložená bakalářská práce představuje úspěšný pokus o analýzu procesu zakládání JZD v jihovýchodní části Moravy v první fázi procesu československé kolektivizace s konkrétními přínosy k některým otázkám spojených s procesem kolektivizace. Práci mohu uznat za plně dostačující, a tak text předložený Davidem Straňákem doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji stupněm....